Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 157. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 24-го ЛИПНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 24, 1953. No. 157. VOL. LXI.

ПАЛАТА ЗМЕНШИЛА ФОНДИ НА ЗАКОРДОННУ ДОПОМОГУ

Вашингтон. — Республіканські члени Палати Репрезентантів, знехтувавши вчора всі рекомендації президента Айзенгавера, прийняли й переслали до Сенату законопроєкт бюджету для Взаємної Безпеки, апробуючи в ньому запропоноване Комітетом Асигнувань зменшення фондів на ті цілі на 1,120,050,575 долярів. Ухвалена сума виносить таким чином 4,438,678,000 долярів. Ця зменшена Палатою сума призначена на військову й господарську допомогу тим закордонним країнам, які зайняли становище проти комуністичної агресії. Не зважаючи на всі зусилля президента Айзенгавера добитись ухвали повної, рекомендованої урядом суми на ті цілі, Палата Репрезентантів схвалила рекомендації Комітету Асигнувань і зменшила ці фонди більшістю 288 голосів проти 115. Власне в тому часі, як в Палаті Репрезентантів обговорювано справу зменшення фондів на закордонну допомогу, президент Айзенгавер твердив на пресовій конференції, що Комітет Асигнувань зменшив ці фонди проти національних інтересів і висловлював надію, що Палата ухвалить повну суму, як її запропонував уряд. Під час дебат у Палаті, конгресмен Джан Тейбер з нюйоркського стейту, голова Комітету Асигнувань, твердив, що в своїх рекомендаціях відносно скорочення фондів на закордонну допомогу комітет керувався теж рекомендацією президента Айзенгавера, який в розмові з членами комітету з Білому Домі радив базувати своє рішення на фактах і комітет власне на базі фактів рішив зменшити фонди. Між конгресменами, які голосували за зменшення фондів, було 159 демократів, 128 республіканців та один незалежний. Демократи, які одобрювали повну суму на закордонну допомогу, закидають тепер республіканським конгресменам, що вони „зрадили" свого власного президента. З ухвалених фондів призначено: 1,860,000,000 для Західної Европи, 290,000,000 — для Близького Сходу й Африки, 985,000,000 — для Далекого Сходу, 15,000,000 — для південно-американських республік. Це на військову допомогу. Крім того, виділено спеціяльні фонди на господарську допомогу та на програму т. зв. четвертого пункту, себто на технічну допомогу відсталим країнам.

Конґрес касує податкові полегші для тих, що перебувають закордоном

Вашингтон. —, Палата Репрезентантів ухвалила вчора одноголосно й без дискусії законопроєкт, який касує існуючі досі полегші для тих громадян, що живуть закордоном. Згідно з дотеперішнім законом, американські громадяни, які впродовж 18 чергових місяців прожили закордоном з не більше, як одномісячною перервою, були звільнені від американського прибуткового податку. Цим законом зловживали досі головно фільмові зірки, виїжджаючи закордон і там не тільки тратили американські гроші, але й обходили свій громадянський обов'язок щодо плачення податку. Закон з тими полегшами був ухвалений в 1951 році, головно з думкою про тих американських спеціялістів, що виїжджали закордон в рямках програми т. зв. четвертого пункту, себто для технічної допомоги відсталим країнам. Ухвалене Палатою скасування того закону переходить тепер під розгляд Сенату.

Устійнено бюджет для Департаменту Хліборобства

Вашингтон. — На нараді сенаторів і членів Палати Репрезентантів ухвалено приділити департаментові хліборобства на біжучий бюджетний рік 718,395,398 долярів. Ця сума посередня між попереднім предложенням Палати Репрезентантів і Сенату, себто більша понад п'ять з половиною мільйонів від предложення Палати Репрезентантів і менша на понад півтора мільйона від суми запропонованої Сенатом. Голова конференційної комісії, сенатор М. Янґ, республіканець з Півн. Дакоти представив розподіл видатків департаменту хліборобства, серед яких передбачені значні суми на поборювання недуг домашніх тварин, на вишукання можливостей використання харчових надвишок в країні, на електрифікацію, на поширення телефонної сітки на провінції тощо.

Ню Йорк перед виборами нової управи міста

Ню Йорк. — Республіканські провідники усіх п'ятьох дільниць Ню Йорку домовились висунути кандидатуру діючого постмайстра Г. Ріґелмана на становище посадника міста. На презеса міської ради висунено члена Палати Репрезентантів Генрі Летама, а члена Палати Репрезентантів Паула Фіна на контролера. Демократи дільниць Бронксу і Мангетену, з свого боку, погодились, що кандидувати на посадника міста від них буде презес Мангетену Роберт Ваґнер.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ЗРІСТ КОШТІВ ПРОЖИТКУ

Вашингтон. — Тут офіційно сповіщено про значне зростання коштів утримання, — так званих „цін споживачів". Це зростання автоматично спричинить підвишку платень біля 100,000 працівників, що їх платня обраховується згідно з рівнем коштів утримання. Обраховання доконано на підставі пересічних цін у червні цього року, з підкресленням, що кошти утримання в липні виявляють дальше зростання. Середній покажчик цін споживчих товарів у червні окреслено числом 114,5, в той час коли основний рівень цін позначується числом 100. За підставу обрахунку взято ціни з 1947-1949 років. Але, якщо б цьогорічні ціни порівнювати з цінами 1935-1939 років, то їх треба б було умовно окреслити значно вищим числом, а саме — 191,4. Про швидкість росту цін говорить порівняння з цінами в травні цього року, себто лише місяць раніше, коли пересічні ціни були на 0,4 відсотка нижчі від червневих цін. Якщо ж порівняти з коштами утримання, які були перед початком корейської війни, то теперішні ціни зросли від червня 1950 року на 12,5 відсотка. Підвишка цін охоплює усі кошти утримання, а не лише ціни харчових продуктів, які підносяться повільно і окреслюються числом 113,7, — себто навіть трохи нижче, як рік тому, — зате на 13 відсотків вище, як в 1950 році. У харчовій ділянці найбільше зросли ціни на овочі й ярину.

СВІДКИ В КОРИСТЬ РЕЗОЛЮЦІЇ Ч. 58.

Минулого тижня відбулися перед конґресовою підкомісією закордонних справ переслухання в справі запропонованої конґресменом Лоренсом Смитом резолюції ч. 58, яка рекомендує урядові З'єдинених Держав нав'язати безпосередні дипломатичні взаємини з підсовєтськими республіками — Україною й Білорусією. На фото (сидять від ліва): проф. Лев Добрянський, голова УКК; конґресмен Лоренс Смит, автор резолюції, та проф. д-р Роман Смаль-Стоцький. Стоять (від ліва): проф. д-р Олександер Грановський, проф. д-р Кларенс Меннінґ, д-р Луіс Скорс, адмірал Джордж Ф. Менц, проф. д-р Джан Решетар та д-р Майкл Пап. Усі вони свідчили в користь резолюції ч. 58.

ЗДА ВИСИЛАЮТЬ ДАЛІ ХАРЧІ СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

Вашингтон. — ЗДА будуть далі висилати східнім німцям харчеву допомогу, не зважаючи на совєтський виступ проти неї — заявив президент Айзенгавер на останній пресовій конференції. Уряд ЗДА не хоче за цю свою останню харчеву допомогу ніякої винагороди, ані у формі звороту коштів, ані у формі виміни будь-якого товару. Це становище американського уряду яскраво різниться від становища Совєтів, що обіцяли вислати до східньої Німеччини харчі в характері „позики". Президент Айзенгавер висловив свій „жаль" з приводу відмовного становища Совєтів у цій справі, висловлюючи водночас надію, що совєтська влада не буде робити труднощів німцям із підсовєтської зони приймати харчі. За заявою президента, вже два кораблі з харчами вийшли з американських портів, а третій виплине в найближчих днях. Харчі на загальну вартість 15 мільйонів долярів вислані під адресою канцлера Аденауера, який взяв у свої руки справу розподілу їх між східніх німців. Водночас сенатська Хліборобська Комісія дала широку правну підставу президентові розпоряджатися в таких справах, як оця харчева допомога голодуючим німцям з під совєтської окупації, дозволяючи йому черпати до 15-го березня наступного року із ужиткових товарів вартости 100 мільйонів долярів.

Водночас у західньому Берліні йдуть приготування до технічного розподілу одного мільйона харчевих пачок вартости по 5 німецьких марок (коло 1,20 долярів). Тисячі мешканців совєтської частини міста мандрують до західньо-німецьких прикордонних дільниць Нойкельн і Кройцберґ. Видані до цього часу пачки з харчами й одягами не входять в загально-німецьку допомогову програму, яка почне здійснюватися від найближчого понеділка. Совєтські власті у східній частині Берліну погрожують завести назад бар'єри, що їх вони завели були після бунту з 17-го червня ц. р.

Президент не цілком вдоволений з дотеперішніх успіхів своєї адміністрації

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив учора на пресовій конференції, що хоч він сам належить до „терпеливих людей", проте не цілком вдоволений з того прогресу, який зробив його уряд впродовж перших шістьох місяців влади та здійснювання своїх передвиборчих обіцянок. Президент має на це філософічне виправдання, що після 20 років демократичної адміністрації неможливо перевести всі зміни такими темпами, як це бажалося б. Це не означає, — твердив президент, — що в демократичній адміністрації все було зле, все ж таки поодинокі ділянки федерального уряду вимагають основних змін, які не легко перевести, маючи 2,500,000 урядовців у федеральній службі. Президент підкреслив, що в самій його республіканській партії також існують розбіжності думок щодо поодиноких справ і тому уряд треба оцінювати не категоріями партії, але поодиноких людей. Свою власну ролю визначив президент, як координатора, завданням якого є злагіднювати, а не загострювати особисті чи партійні конфлікти у виконавчих і законодавчих ділянках адміністрації.

КІНЕЦЬ ТИЖНЯ ЗНОВУ ПІД ЗНАКОМ СОЮЗІВКИ

Кінець цього вакаційного тижня буде знову під знаком Союзівки, вакаційно-відпочинкової оселі Українського Народного Союзу біля Керґонксон. Крім більшої кількости осіб, що вже перебувають, або зголосили свій приїзд до Союзівки на довший побут, на цю суботу й неділю вибираться дві окремі прогулянки автобусами, одна зорганізована відомою фірмою „Арка" в Ню Йорку, а друга з Филаделфії. Багато відвідувачів приїде власними автомобілями. Очевидно, що в Союзівці є всі можливості на те, щоб для всіх запевнити місце та всі вакаційно-відпочинкові вигоди. Цієї суботи відбудеться в Союзівці перший вакаційний літературно-мистецький ярмарок, що буде вакаційним продовженням подібних культурних імпрез в Ню Йорку та інших містах. В програмі того „ярмарку" виступить в ії мистецькій частині м. і. відома наша естрадова співачка - сопрано п-ні Галя Хамула, якій на фортепіяні акомпаніюватиме її сестра п-ні Ліда Осінчук. В тій же програмі, як уже повідомлялось, виступлять теж наші письменники - гумористи Іван Керницький і Микола Понеділок, а принагідно зорганізована ред. Л. Лепким група гостей-співаків виконає спеціяльно приготовані редактором Лепким „союзівські" куплети. Передбачена теж низка інших літературно-мистецьких та розвагових атракцій, включно з вечірньою ватрою та товариськими забавами.

МОСКВА ПРОТИ ПРОПОНОВАНОЇ АЛЬЯНТАМИ КОНФЕРЕНЦІЇ „МАЛОЇ ЧВІРКИ"

Москва. — „Правда", орган Центрального Комітету комуністичної партії Совєтського Союзу, надрукувала у вчорашньому виданні на першій сторінці довгу статтю, в якій гостро виступає проти запропонованої альянтами конференції міністрів закордонних справ чотирьох великодержав для розгляду справи Німеччини й Австрії. Таку конференцію запропоновано у висліді недавніх нарад міністрів закордонних справ З'єдинених Держав, Британії й Франції, що відбулися у Вашинґтоні. Західні міністри запропонували спільні наради з совєтським міністром Молотовим, що мали б відбутися з кінцем вересня і на яких було б обговорено справу об'єднання Німеччини на базі вільних виборів в цілій країні. „Правда" твердить, що ця західня пропозиція „не має нічого спільного з інтересами скріплення миру та з завданням привести до відпруження міжнародного положення". В дальшому „Правда" твердить, що цією пропозицію альянти намагаються тільки скріпити послаблене становище західньо-німецького канцлера д-ра Аденауера і що вжиті в кінцевому комунікаті після вашинґтонських нарад слова про мир, волю й справедливість призначені „для цілком протилежних цілей". Совєтський орган вважає, що вашинґтонська конференція не потрапила розв'язати жадної міжнародної проблеми і в нічому не злагіднила міжнародного напруження, якщо його не збільшила. Становище „Правди" в цій справі можна вважати до деякої міри за офіціяльну відповідь Москви на західню пропозицію, хоч формальної відповіді в цій справі совєтський уряд ще не дав.

В Англії критикують Вашинґтонську конференцію

Лондон. — Опозиція Лейбур-парті далі гостро критикує консервативний англійський уряд за висліди Вашинґтонської конференції. Представник Англії на цій конференції, Сейлсбері, відступив — мовляв — від накресленої Черчилем програми щодо зустрічі „великої чвірки", погоджуючись на плян скликати тільки конференцію чотирьох міністрів закордонних справ із обмеженим денним порядком. Після того, як кол. прем'єр Атлі, голова робітничої партії, гостро скритикував англійську репрезентацію на Вашинґтонській конференції у дискусії над промовою урядуючого прем'єра Бутлера у парляменті, з черги заатакували уряд у цій справі речники опозиції Кеннет Янґер, колишній державний секретар в робітничому уряді, та Моррісон, колишній міністер закордонних справ. Цей останній заявив, що „уряд мізерно завів у цій справі". З консервативного боку підкреслюють, що та сама робітнича опозиція, яка недавно в парляментарних виборах била Черчиля, як „підбурювача війни", тепер славить його, як „янгола миру".

У Німеччині бунтувалися також села

Берлін. — З вісток, що просякають із підсовєтської зони Нмеччини, виходить тепер, що всупереч первісній опінії, наче б протисовєтський зрив 17-го червня ц. р. заторкнув тільки міста, він охопив також численні села. Це видко по судових процесах і високих присудах, що йдуть тепер у різних частинах східньої Німеччини. В деяких випадках демонстрантів піддержували також члени урядової комуністичної партії. Заворушення на селах справила торкалися моторо-тракторних станцій, влаштовуваних у підсовєтській Німеччині за совєтським зразком, як частина колективізаційної програми. В селі Віріц, на 70 миль на північний захід від Берліну, що має взагалі тільки 500 мешканців, відбулися демонстрації, що стали предметом судової розправи. Член комуністичної партії Зульке, що був там керівником колгоспу, дістав 6 років в'язниці за підтримку демонстрантів, а провідника цих останніх, якого присуд називає колишнім нацистом і багатим хліборобом, засуджено на 20 років тюрми. Знову ж в місцевості Екольштедт недалеко Ваймару засуджено на 6 років в'язниці пастора Міценгайма за сприяння демонстрантам. Засуджений пастор є братом єпископа в Тюрінґії. Трьох інших мешканців тої місцевости засуджено на 6 місяців до трьох років.

На Мадярщині далі йде чистка

Відень. — З наспілих із Мадярщини вісток виявляється, що жертвою дальшої чистки державного апарату від осіб, тісно пов'язаних із колишнім прем'єром Ракоші, впав колишній голова мадярського державного уряду плянування і чільний член мадярської комуністичної партії, Золтан Ваш, що востаннє був директором копалень вугілля в Комльо. З гострою атакою проти нього виступив тепер орган мадярської комуністичної молоді, закидаючи йому конкретно, що він своїм невмілим і невдатним керівництвом копальні завинив втечу з копальні доброї половини з-поміж 546 молодих вуглекопів. Золтан Ваш — особистий приятель Ракоші. Цей останній, хоч і перестав бути прем'єром, залишився проте далі головою секретаріяту комуністичної партії Мадярщини.

Англія плянує зміну закону, щоб уможливити одруження принцеси

Лондон. — Британський уряд повідомив учора про плян зміни реґенційного закону, щоб в той спосіб уможливити одруження принцеси Марґарити, сестри королеви Єлисавети, з вибранцем її серця — капітаном авіяції Петром Тавнсендом, що є не тільки не королівського, але навіть і не шляхетського роду, а в додатку ще й розведений зі своєю жінкою. Закон був би змінений за згодою королеви Єлисавети, якщо не на її рекомендацію. Згідно з існуючим законом, принцеса Марґарита автоматично стала б реґентом Англії, якщо б теперішня королева Єлисавета вмерла перед тим, поки її син і престолонаслідник, що має тепер 4 роки, досягне 18 років життя. Закон мав би бути тепер змінений в тому напрямку, що на випадок передчасної смерти королеви, реґентом країни став би її чоловік, князь Филип. Можливість зміни закону заповів в Палаті Громад діючий заступник прем'єра Ричард А. Ботлер, зазначаючи, що ціллю тієї зміни було б „припинити плітки і спекуляції" відносно принцеси Марґарити та її вибранця капітана Тавнсенда, якого тим часом „заслано" на пост авіяційного аташе в Брюселі. Тавнсенд має 38 років (принцеса Марґарита має 22) і є батьком двох дітей з попереднього подружжя. Під час війни він вславився, як один з найкращих британських літунів. Звільнення Марґарити з реґенції усунуло б головну перешкоду до її одруження з „звичайним смертником".

ПІВДЕННА КОРЕЯ ЗАГОСТРЮЄ СВОЇ УМОВИ ЩОДО ПЕРЕМИР'Я

Сеул, Корея. — Південно-корейський президент Синґмен Рі склав вчора нову заяву в справі корейської умови відносно перемир'я, вносячи нею нове замішання та нові комплікації в кінцевих переговорах в Панмунджом. Президент Рі, відповідаючи на запити кореспондентів, потвердив, що південно-корейський уряд погодився респектувати договір про перемир'я, але тільки під умовою, що впродовж трьох найближчих місяців після підписання перемир'я з Північної Кореї будуть відкликані всі комуно-китайські війська, кількість яких виносить тепер один мільйон. Якщо в означеному часі це не станеться, південно-корейський уряд застерігає собі право „власної акції" і вимагатиме для неї відповідної моральної й матеріяльної американської допомоги. Тепер виявляється, що президент Рі в своїх запевненнях не ставив такої передумови, яку він дав американському представникові Волтерові Робертсонові у висліді недавніх нарад. Ця заява суперечить цілком і тим запевненням, що їх дав ген. Гаррисон, голова альянтської делеґації в Панмунджом, комуністичним представникам під час переговорів. Не зважаючи на ці нові корейські вимоги й передумови, в альянтських колах вважають, що комуністи вже не робитимуть з того проблеми і погодяться підписати договір про перемир'я, як тільки буде завершений його проєкт, що може статися вже в найближчих днях.

У Вашинґтоні не втрачають надії на швидке перемир'я

Вашинґтон. — Не зважаючи на новий виступ південно-корейського президента Синґмена Рі та його нові умови відносно корейської згоди на перемир'я, у Вашинґтоні переконані, що переговори в справі перемир'я будуть успішно завершені та що президент Рі додержить своїх запевнень, які він дав два рази на письмі американському урядові, що він респектуватиме постанови про перемир'я. Це впевнення висловили вчора на пресовій конференції президент Айзенгавер і державний секретар Доллес. Згідно з твердженням секретаря Доллеса, прeзидент Рі погодився безумовно респектувати постанови про перемир'я, приймаючи американські запевнення щодо дальших альянтських цілей в Кореї, головно відносно змагань до об'єднання країни. Тимчасом контрольована урядом комуно - китайська радіовисильня в Пейпіні гостро зареаґувала на заяву президента Рі, закидуючи йому нове намагання розбити переговори в справі перемир'я. Червоні твердять, що президент Рі був би не поважився на таку заяву без окремої заохоти з боку державного секретаря Доллеса.

1,026 американських втрат в Кореї впродовж одного тижня

Вашинґтон. — Департамент оборони проголосив, що впродовж минулого тижня американські війська втратили на фронті в Кореї дальших 1,026 вояків, з того 161 вбитими, 771 пораненими, 21 полоненими й 74 пропавшими в акції. Ці втрати становлять майже подвійну кількість пересічних американських втрат на корейському фронті в останніх місяцях. Разом з цими останніми втратами, загальні американські втрати в корейській війні від самого її початку виносять 139,272 вояків і старшин, з того: 24,965 вбитих, 101,368 поранених, 2,938 полонених і 8,476 пропавших в акції.

Комуністична партія — велика сила в Ірані

Тегеран. — Уряд Моссадека опинився у дуже незручній ситуації, коли виявилося, що формально заборонена й існуюча поза законом комуністична партія Тудег має насправді в Ірані чи не найбільшу зорганізовану силу. У боротьбі за вдержання себе при владі та за обмеження прав шаха, уряд Моссадека скликав на останній вівторок, в роковини кривавих демонстрацій у Тегерані й повороту Моссадека до влади, маніфестації у столиці Ірану та дозволив комуністам, що піддержують Моссадека проти шаха і проти Англії в конфлікті за нафту, — взяти у цих маніфестаціях участь. Показалося, що комуністична маніфестація, що відбувалася окремо, на майдані перед парляментом, зібрала маси скількістю 100,000 душ, коли націоналістів Моссадека було не більше 5,000. Виринуло питання: скасувати заборону комуністичної партії, чи повести проти неї репресії? Моссадек не хоче одного ні другого і заявив, що курс до комуністів буде той сам. Він приготовляє тепер плебісцит, щоб дістати від народу право розв'язати парлямент і проголосити нові вибори, на що має конституційне право лише шах.

ФРАНЦІЯ ЖУРИТЬСЯ ДОЛЕЮ ІНДО-КИТАЮ

Париж — Після засідання французької ради міністрів виявилося, що в урядових колах нема однозгідної думки, як використати передбачений мир у Кореї для замирення в Індо-Китаї. Одні лякаються, що червоні китайці, звільнивши свої сили з корейського фронту, кинуть їх у допомогу комуністичним бандам в Індо-Китаї, другі вказують на добру нагоду зв'язати справу Індо-Китаю із справою Кореї на мировій конференції, що має прийти безпосередньо після припинення в Кореї воєнних дій. Однак це нелегко зробити, бо в Кореї іде війна Об'єднаних Націй проти аґресорів, а саме Франція не захотіла представити своїх турбот в Індо-Китаї Об'єднаним Націям, уважаючи тоді, що це внутрішня французька справа та лякаючись критики французької кольоніяльної політики. Водночас невирішена є ще справа пляну ген. Навара про збільшення військових сил в Індо-Китаї та перехід з оборонної до офензивної тактики. Здійснення цього пляну вимагало б додаткових коштів на 200 мільйонів долярів, що їх Франція могла б дати тільки з свого европейського військового бюджету, або дістала б від Америки. Однак покищо цього пляну не затвердили ще самі французи, ото ж і французький міністер закордонних справ Бідо не міг формально просити Америку допомогти в цій справі, будучи востаннє у Вашинґтоні. Таким чином, замирення у Кореї не зменшує, а ще прибавляє клопотів французьким державним діячам.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На три місяці	2.75	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОЛІТИЧНІ ЗАВУЛКИ

Кожна політика, як і кожне місто, має свої вулиці й свої завулки. Вулиці — широкі, прості й ясні, а завулки, звичайно, вузькі, покручені, темні і часто брудні. На політичних, як і міських завулках відбуваються найчастіше всілякі темні події й справи, яких не тільки не роз'яснює, але найчастіше ще тільки притемнює світло широких вулиць. На такі завулки сьогодні, зокрема, багата міжнародна політика.

Справа перемир'я в Кореї увійшла, здавалося б, в свою кінцеву стадію. З дотеперішнього перебігу переговорів можна б навести вже багато конкретних доказів, що альянти й комуністи бажають перемир'я. Але одні й другі роблять це з інших мотивів та в інших цілях. Альянти змагають до перемир'я, бо прагнуть миру, хочуть припинити кровопролиття, повернути вояків до їхніх домів та родин і почати відбудову знищеної країни. Це — проста, широка й ясна вулиця. Бажання перемир'я у комуністів має свої причини й цілі в політичних завулках Кремлю. Червоним потрібно перемир'я в Кореї, бо своєю аґресією в тій частині світу вони не досягнули й не мають жадних виглядів на те, щоб досягнути свою ціль. Корейський завулок в їхній політиці не виправдався, отже треба його залишити та завернути на інший. Корейський президент Сингмен Рі, навчений гірким досвідом, не бажає собі, щоб Корея й після перемир'я залишалась темним завулком комуністичної політики, і це становить сьогодні ще єдину трудність в переговорах у Панмунджом.

Тим часом, темні завулки совєтської міжнародної політики далеко не обмежуються до Кореї. Вони вкрили мережею всі країни й всі континенти. З Ірану тількищо повідомлено про протиамериканську демонстрацію стотисячної комуністичної товпи, яка проголошувала „смерть американським імперіялістам" та закликала до „тіснішої співпраці" з Кремлем. Турецькому урядові Москва вислала протест і пересторогу проти „занадто частих" відвідин американськими кораблями Чорного моря, добачуючи в тому „демонстрацію" проти Совєтського Союзу. Свої завулки має відновлення совєтсько-юґославських дипломатичних стосунків та совєтські залицяння до Греції й інших середземноморських країн.

Окремий завулок у міжнародній політиці творять Німеччина й Австрія. У зв'язку з цими країнами в останньому часі зайшли такі події: британський прем'єр Черчил запропонував зустріч „чотирьох великих", щоб спільно обговорити остаточну „нормалізацію" положення в Центральній Европі. Президент Айзенгавер, зі свого боку, запропонував, щоб раніше зустрілись тільки голови урядів трьох західніх держав, на що всі погодились, але до зустрічі ще не дійшло, бо тим часом лікар послав Черчила на „абсолютний відпочинок". Натомість минулого тижня відбулись у Вашинґтоні наради міністрів трьох західніх великодержав, в результаті яких запропоновано Кремлеві спільні наради з совєтським міністром закордонних справ у справі Німеччини. Наради мали б відбутися з кінцем вересня, але Москва ще досі не дала своєї відповіді.

Тим часом, політика в справі Німеччини йде своїми завулками. Після заворушень в східній частині Берліну та в совєтській зоні Німеччини, Америка, з уваги на складне харчове положення в совєтській зоні, запропонувала для населення тієї зони подарунок у формі харчів, вартости 15 мільйонів долярів. Совєти ту пропозицію відкинули і тиждень пізніше запропонували теж зі свого боку харчі, але вже в заміну за німецькі продукти. Америка, не зважаючи на совєтське становище, рішила свій харчовий подарунок таки вислати німцям, а розподіл тих харчів та їх доставу для східньо-німецького населення перебрав на себе західньо-німецький уряд.

Це тільки деякі з тих численних завулків, якими блукає сьогодні міжнародна політика, бо й тільки нечисленні з них відомі широкій публіці. Тому теж і кожночасна оцінка міжнародного положення незвичайно трудна, якщо мова про поодинокі події і факти. Натомість її легко оцінити, як цілість, пам'ятаючи завжди про те, що щоденна совєтська політика ведеться на завулках, які вливаються до одної великої маґістралі: змагання до знищення волі в світі та підкорення всіх народів диктатурі Кремля. Врятувати світ перед тією загрозою можна тільки найбільшою пильністю та постійним поборюванням совєтської політики не тільки на головній маґістралі, але й в усіх завулках.

Можливість ужиття атомової зброї

Переповідаючи зміст переданої через радіо розмови з 17 липня державного секретаря Джана Фостера Доллеса і підсекретаря для далекосхідніх справ при державнім департаменті Волтера С. Робертсона, вашинґтонський кореспондент „Ню Йорк Гералд Трібюн" Джеймс Е. Варнер зупиняється спеціяльно над осторогою Доллеса, що З'єдинені Держави, Британія й Франція погодилися підняти негайну й завзяту дію „для привернення миру й безпеки", якщо б комуністи поламали перемир'я в Кореї, коли воно буде осягнене. Після того кореспондент згадує, що в столиці від кількох днів кружляють поголоски, що ЗДА готові вжити атомової зброї на випадок потреби в дальших боях у Кореї.

Оці поголоски — це, на ділі, потвердження здогадів, які менше або більше відкрито передавали різні кореспонденти ще від половини червня. Ці здогади були засновані в першу чергу на промові президента Гарвардського університету д-ра Джеймса Б. Конанта, виголошеній п. з. „Англо-американські стосунки в атомовому віці" в Школі Економіки й Політичного знання 17 березня 1952 р. в Лондоні. У цій промові пізніший Високий Комісар ЗДА у Західній Німеччині згадав про потребу порозуміння англомовних націй у справі оборони Европи, а передумову такого порозуміння становитиме взаємна виміна атомових таємниць між Англією й Америкою.

Ця промова дала поштовх провідному американському урядовому атомовому науковцеві, д-рові Дж. Робертові Оппенгаймерові, до написання статті п. з. „Атомова зброя й американська політика" в журналі „Закордонні справи", виданому в червні цього року.

Оппенгаймер — це найбільш відповідальна людина за складення чи винахід атомової бомби, скиненої на Гірошіму перед закінченням другої світової війни. Його стаття — це передача на письмі його лекції, виголошеної перед вибраною горсткою спостережників закордонних справ. Нею зацікавилася Крайова Рада Безпеки, тобто найвище дорадче тіло в Білому Домі. Є здогад, що ця Рада згодилася наперед на зміст промови Оппенгаймера, який сказав між іншим: „Я думаю, що СССР залишився на чотири роки позад нас з своїми атомовими винаходами. Я думаю теж, що розміри совєтських операцій (в атомовому ділі) не такі великі, як були наші чотири роки тому. Їхні осяги дійшли, мабуть, тільки до половини наших осягів". У дальшій частині його надрукованої промови Оппенгаймер кладе вагу на те, що Америка далеко випередила Совєти в атомових родах зброї.

Одначе, він твердить, що само випередження Америкою Совєтів у атомовій зброї „невелика потіха для нас", якщо взяти до уваги, що примітивна бомба, скинена на Гірошіму, вбила 70,000 осіб. Теперішні бомби такі жахливі в наслідках, що, кинені водночас на ворожі країни, можуть знищити обох ворогів. Оппенгаймер хоче цим звернути увагу на те, що не кількість бомб рішатиме про перемогу в початках війни, а поспіх та способи їх скинення на ворожу територію і оборона власної країни перед нападом ворога.

Кінець-кінцем Оппенгаймер дораджує не тримати далі в таємниці від населення ЗДА кількости атомових бомб і інших родів атомової зброї, коли Совєти й так знають ці таємниці. Виявлення таємниць — на думку Оппенгаймера — спонукає населення Америки подумати над тим, як забезпечити свою країну перед ворожим нападом.

Та на сторожі береження атомових таємниць в Америці поставив Конґрес Комісію Атомової Енерґії З'єдинених Держав. Тому цікава в цій справі заява уступаючого голови цієї комісії, Гордона Діна. На пресовій конференції 25 червня Дін сказав пресовим кореспондентам, що ЗДА повинні одверто виявити світові, для остороги Совєтів, скільки атомових бомб і які інші роди атомової зброї має Америка. Таке оповіщення, на думку Діна, зменшить на 50—75 відсотків кількість жертв атомової війни, якщо б до неї прийшло, бо населення ЗДА, знаючи наперед силу своєї країни і силу Совєтів, могло б належно до такої війни приготовитись і, наскільки можливо, забезпечитись. На запити, чи уряд ЗДА знає приблизно совєтську атомову силу, Дін заявив, що це відоме Америці вже від двох років, а крім того Америка може обчислити, яка буде совєтська атомова сила за два роки.

Коли вже погляди науковців про потребу оголошення інформацій про американську атомову силу прийнялися серед загалу, тоді президент Двайт Д. Айзенгавер на пресовій конференції 8 липня заявив, що він схиляється до думки, що треба подати більше інформацій про атомову силу, як Америки так і Росії, на те, щоб освідомлений американський загал міг виявити „здорове рішення" в цій справі. Проголошення інформацій мусить бути згідне з законом. Тому президент є того переконання, що для цієї цілі потрібний новий закон, бо теперішній уже перестарів.

Після пресової конференції президента, конґресмен В. Стерлінґ Кол, новопризначений голова Комісії Атомової Енерґії заявив, що для проголошення деяких атомових таємниць не треба ждати на новий закон, бо на це дозволяють уже постанови теперішнього закону. Він тільки хоче привести до того, щоб скласифікувати ці постанови для вжитку Комісії, щоб вона сама могла орієнтуватися, що можна оголосити, а чого не можна. На всякий випадок, у теперішній конґресовій сесії не стане часу на ухвалення відповідного закону, але підготову до нього можна буде робити в часі відсутности Конґресу у Вашинґтоні.

Та використання атомової зброї для воєнних цілей не залежить від дозволу Конґресу, а лише від згоди президента. Коли почалася війна в Кореї, президент Гаррі С. Труман склав публічну заяву, що він не дасть своєї згоди на використання атомової бомби у війні. Від того часу З'єднинені Держави зробили велетенський поступ у винаходах „тактичних" родів атомової зброї, попри поступ у побудові нових атомових бомб. Крім того, у Вашинґтоні керує воєнними справами новий президент, що в минулому був верховним командиром оборонних сил в Европі. Якщо він підтримує проєкт закону про проголошення нових інформацій щодо американської атомової зброї, то він може виявити це частинно сам, даючи дозвіл ужити нову зброю в разі потреби на Далекому Сході.

Зустріч українських і німецьких психологів у Мюнхені

В першій половині березня ц. р. відбулася в Мюнхені зустріч українських та німецьких психологів, яка була безперечно одною із поважніших наукових імпрез Українського Вільного Університету, що через масовий, переважно безплановий виїзд молодшої і старшої еміґрації за океан неспроможний вести педагогічну діяльність в таких розмірах, як це було в роках 1947-48. Тому теперішній провід УВУ поставив собі завдання, побіч звичайних функцій кожної високої школи, звернути більшу увагу на виступи його членів у чужих наукових осередках, нав'язування контакту з чужонаціональними вченими, інформування інтелектуального довкілля про стан та досягнення української науки, про правильне насвітленя історичних подій і т. п.

І саме в межах цієї поширеної діяльности влаштував новозаснований при Університеті Психологічний Інститут, за ініціятивою та стараннями доц. д-ра Володимира Янева, згадану вище зустріч, яка поставила собі, як тему докладів — протиріччя між Сходом і Заходом у світлі психології. Треба признати, що тематика була підібрана дуже влучно, бо питання це тепер досліджується під різними аспектами, а психологічний підхід в часи психологічної війни дуже відповідний та актуальний.

Назагал треба сказати, що реферати в більшості мали підготовчий характер, були свого роду „Пролеґомена" до майбутньої, вже детальнішої та глибшої аналізи цієї дуже складної проблеми. Я не хочу цим в ніякому разі обнижувати вартість вложеної в цю зустріч наукової праці, я вважаю навпаки, що це був цілком правильний методологічний підхід — дати з початку введення у цю тематику, вияснити деякі принципові питання, як напр., що ми розуміємо під Заходом і Сходом, а щойно з того приступати „ad medias res".

І так проф. Мірчук накреслив у своєму рефераті культурні взаємини України із Заходом і виказував на основі історичних фактів яскраве ґравітування нашої батьківщини в сторону Заходу. Отже, українські князі старалися вдержувати дружні взаємини із західніми династіями і входити з ними у родинні зв'язки. Могилянська Академія була побудована на зразок західніх шкіл з латинською мовою, сам Могила був виразно спрямований на Захід і підготовляв пляни об'єднання обох Церков, чому перешкодила тільки його смерть. Унія ж у Бересті злучила Україну із Римом, отже із Заходом, а не з нібито спорідненою Москвою, українська молодь масово — як на ці часи — прямувала на европейські університети в цілі здобуття вищої освіти, маґдебурське право було підставою самоврядування на українських землях аж до 19 ст. — таких арґументів можемо навести десятками. Іншими словами, Україна — це не Схід, а в найгіршому разі терен перехрещування обох напрямків. Німецькі прелеґенти, як проф. Феттер і д-р Цайзе, головний організатор цієї зустрічі з німецького боку, виразно зазначали, що їх ствердження відносно Сходу не відносяться до України. В загальному вони були добре ознайомлені із проблематикою Сходу і мали правильний погляд на пануючі там настрої.

Такий самий підготовчий характер мали дуже цікаві реферати проф. Кульчицького, а саме „Проблема розуміння чужонаціонального духового життя і питання заміщення народів" та „Окцидентальні і неокцидентальні компоненти в душі української людини". В першій своїй доповіді розглядав він методологію розуміння чужонаціонального духового життя, при чому відрізнив п'ять родів інтерпретації: а) мімічного виразу, б) поведінки, в) висловів мови, г) творів мистецтва ґ) цілого духового буття людини, які то доповідач проілюстрував різними прикладами з етнопсихології. Особливу увагу звернув він на існування понаднаціональних тенденцій в духовому житті народів, що значно облегшує взаємне їх розуміння та порозуміння. В своєму другому рефераті дав проф. Кульчицький доповнення до виводів проф. Мірчука, підкреслюючи побіч ґравітування до Заходу, отже окцидентальних елементів, існування також зв'язаних з геополітичним положенням України на окраїнах Европи — орієнтальних складників психічної структури. До розгляду цієї проблеми підійшов референт методом ґенетичного виявлення, узгляднюючи шість аспектів, що дозволяють нам аналізувати душу українця. Моменти, на які треба нам звернути увагу — це 1) психосоматичні або расові, 2) геопсихічні, 3) історичні, 4) соціопсихічні, 5) глибиннопсихічні і 6) культурно-мор-

(Закінчення на стор 3-тій)

Степан Женецький

Упорядкуймо наші ґрошеві збірки

Одною із найбільш невпорядкованих ділянок нашого громадсько-політичного життя є наші грошеві збірки на різні громадські цілі.

Коли надходить „сезон" отих збірок — Різдво, Великдень чи Зелені Свята — тоді з тими збірками діється правдива Содома і Гомора. У ті святочні дні попід нашими церквами та по всіх публічних місцях аж роїться від збірщиків, які з збірковими листами в одній руці, а з олівцями в другій ганяються за людьми, щоб якнайбільше зібрати пожертв.

І на що тільки у нас не робиться громадських збірок? Збираємо на харитативно-допомогові установи, збираємо на наукові інституції, на політичні групи й організації, на студентів, на різні товариства й братства, праця яких не завжди є загального суспільно-громадського характеру. Якби всіх їх вичислити, то треба було б списати цілі сторінки. Серед тих збіркових безпорядків, які запанували в нас, головно після другої світової війни, доходить навіть до таких курйозів, коли вже навіть приватні особи, надуживаючи жертвенність нашого громадянства, збирають пожертви для задоволення своїх особистих забаганок.

Авторові цих рядків відомий автентичний факт, коли кілька наших молодих хлопців, яким захотілося бавитися у відбиванку, збирали пожертви на... спортовий виряд. Цей факт тим більше характеристичний, що всі ті хлопці мали добре платну роботу, а деякі з них покупили собі навіть авта, телевізії та інші люксусові речі.

Безладдя, а в деяких випадках просто жирування на жертвенності наших громадян, може довести до упередження наших людей до самих збірок, а у висліді того може настати упадок жертвенности громадянства, що зрештою може допровадити до заломання всієї нашої громадсько-політичної роботи, яка є базована виключно на жертвенності.

Часто чуємо нарікання, мовляв, підупадає жертвенність українського загалу. Насправді жертвенність не підупадає, наші люди жертвують не менше, як давніше, тільки ці пожертви сьогодні так поділені на різні цілі, що коли взяти висліди збірок кожну зокрема, то вони представляються дуже мізерно. Але існує небезпека, що збіркове безладдя може бути причиною послаблення жертвенности нашого загалу.

Щоб не підривати довір'я нашого громадянства до громадських збірок, мусимо завести лад і порядок на цьому відтинку нашого життя.

Хто ж це має зробити?

Зайнятися цим повинна найвища наша громадська установа в цій країні — Український Конґресовий Комітет. УКК повинен в першу чергу встановити, котрі українські установи, організації чи товариства, можуть звертатися до громадянства по допомогу. А щоб це встановити, мусить розглянути мету і працю, яку вони виконують, та важливість їх діяльности для загально-української справи. Всім тим установам, організаціям чи товариствам, яким буде признане право звертатися до громадянства по допомогу, УКК даватиме на їхніх збіркових листах свою печатку-дозвіл, яка буде ознакою свого роду громадської леґітимности збірки. Коли це буде заведене, тоді на збіркові листи, які не матимуть дозволу УКК, кожний українець зможе (а навіть і повинен) відмовитися давати пожертви. Це буде певною громадською контролею, а заразом і пресією для самовільних „диких" збірок.

Правда, найкраще було б, якби існувала тільки одна наша народна установа в Америці — Український Народний Фонд, — що була б уповноважена збирати пожертви серед американських українців, а пізніше розподілювала б їх на ті народні потреби, які визначить УКК. Одначе, аж про такі ідеальні збіркові відносини годі покищо думати, та й ще питання, чи одній установі удалося б зібрати більше пожертв, ніж це може зробити кілька. Це справа майбутнього.

При ухвалюванні уповноважень для громадських збірок, треба брати до уваги, на що будуть збирати пожертви. Першенство у призначуванні уповноважень треба давати тим нашим установам, організаціям чи товариствам, у плянї яких є зуживати призбирані гроші на цілі реальні, вартісні і довготривалі, які зможуть послужити для українського народу, як цілости, чи його більшої громади (еміґрація) на довший час. За такі реальні надбання (Церкву не беремо в рахубу, бо це окрема ділянка) вважаємо в першу чергу Народні Доми, школи та взагалі всякого роду реальності, в яких знайшли б місце всі наші наукові, громадські та політичні установи. На допомогу загалу заслуговують всі наші допомогово-харитативні установи (але треба змагати до того, щоб всі вони об'єдналися, або бодай співпрацювали з ЗУАДКомітетом), як рівно ж наші наукові інституції, чужомовні видавництва і всі ті установи, робота яких іде на користь цілої суспільности, чи хоч би якнайбільшого числа наших людей на чужині. Наші політичні партії чи групи не повинні переводити прилюдні збірки. Гроші, видані на піддержку чисто політичної роботи якоїсь групи, навіть якщо й зможуть принести користь українській справі, то хіба скороминаючу. До того в нас звичайно буває так, що фонди, зібрані політичними організаціями з пожертв загалу, не видаються на політичну діяльність в повному розумінні того слова, а витрачаються переважно на партійні часописи, які провадять між собою на еміґрації перманентну війну, дуже шкідливу для української справи. Якщо наші політичні партії хочуть продовжувати своє існування, тоді хай стараються роздобути засоби для себе від своїх членів або прихильників. А тим часом у нас сьогодні діється так, що найбільше громадських грошей іде якраз до партійних кас. Деякі наші політичні угрупування навіть подвійно користають з допомоги: одержують відсотки від УН-Фонду і рівночасно самі переводять для себе збірки. Направду, еміґраційний парадокс: нарікаємо на наше партійництво, і рівночасно допомагаємо йому...

Здаємо собі справу, що заведення ладу і порядку на нашому збірковому відтинку не буде легкою справою, але рівно ж віримо, що при енерґійних розпорядках УКК та підтримці широкого загалу можна довести бодай до часткового покращання відносин, що є в інтересі нас усіх і тої великої справи, яка нам усім на серці.

Володимир Барагура

МІЖ ФРОНТОМ І ПАРТИЗАНАМИ

(5)

Але ніч минула спокійно. Коло 8 год. вранці я зі свіжими силами рушив у дорогу. Новий клопіт. Підошва від черевика відірвалась, кожний камінчик ножем ріже. На щастя, в найближчому селі з придорожної хати чую стукіт шевського молотка. Прошу поладнати мені черевик. Швець негайно береться за діло. За 15 хвилин черевик підчинений, майстер відмовляється від заплати. Лишаю пачку цигарок.

У Бірчі не затримуюся, мушу поспішати. Я знову в полосі лісів. Якраз піднімаюся на вершок закруту, коли раптом за горбком вибухла запекла стрілянина, зриви, вибухи, крики. Кладусь у рів, жду. За декілька хвилин усе втихло. Підводжуся обережно, повзу ровом до вершка гори. Унизу перекинене німецьке авто, в полум'ї. Але кругом ні живої душі. Спускаюся швидко вниз, щоб минути те місце. Кругом авта розкинені цигарки, швайцарський сир, чоколяда. Що сталося з залогою? Втекла, чи попала в полон?

Сили мене опускають. За найближчим селом рішаю відпочити. Лягаю в рові в тіні розлогого дерева. Западаю в глибокий сон. Пробуджує мене якийсь рух і гамір. Наді мною похилений німецький підстаршина. Говорить трохи по-німецьки, трохи по-польськи. Каже, що він „вассер-поляк" зі Шлеська. Він командант тієї ось-тут автоколони. Ці цивільні люди, що сидять кругом, це його пасажири — біженці. Він може й мене забрати, але під Сяноком скине, бо цивілів заборонено возити. Від'їзд за 2 години. Покищо може дати мені їсти — консерву, хліб, каву. Потім зможу ще поспати. Німець сідає біля мене, говорить безупину. Клене Гітлера, Сталіна, альянтів, клене цілий світ, клене самого себе. Видно війна залила йому сала за шкуру. Я мовчу, тільки завзято рухаю щелепами, заїдаючи „менажу". Западаю в глибокий сон. Будять мене автомобілеві гудки. Вантажимось. Треба лягати на дно авта, поміж міхи. Мене накривають цельтою. Авто немилосердно трясе й підкидає на вибоїнах шляху. Страшенна пилюка, задуха й неприємний запах штучної бензини По дорозі бачу, як німецькі сапери підміновують придорожні дерева, щоб загородити шлях совєтським танкам. Вирубують у деревах щілини, закладають динамітні набої, протягають дріт від дерева до дерева.

На 5 км. від Сянока авта затримуються. Авсштайґен! Льос! — кричать німці. Всі віскакуємо й рушаємо пішки. Не пройшов я ще 50 кроків, коли хтось гукає мене. Оглядаюся. За мною на возику, запряженому миршавою шкапою їде... ветеринар з Бірчі з сестрою. Я втішився не тільки, що спаслися ще дві душі, але й тому, що в них запас харчів. Сідаю на возик. Раптом — гальт! До возика підходить військовий жандарм і просто до мене — Авсвайс! Показую, він оглядає пильно.

— Ти що тут робиш? Вчора я тебе бачив як ішов у сторону фронту, сьогодні знову назад. Заборонено вештатися цивілям. Щоб більше тут твоїм духом не пахло, бо арештую.

Ідемо просто на залізничий двірець. На станції пустка. Підходжу до якогось залізничника, питаю, коли найближчий поїзд до Криниці.

— Пан з бика спадл? — вирячився на мене по-польськи. Останній поїзд від'їхав 24 години тому. Можливо, що підуть ще військові ешелони, але про це знає командант станції.

Іду до команданта, з'ясовую справу. Він махає руками, нічого зробити не може. Сідаємо втрійку на лавці, радимось, що робити. Німець з'являється знову. Має вістку, що піде ще за кілька годин транспорт совєтських полонених.

Чекаємо. За яких три години в'їжджає довжелезний поїзд. Його командант погоджується нас забрати. Нас дають до останнього воза. Тут їде залога поїзду, кілька звільнених зі шпиталю ранених німецьких вояків, совєтський фельдшер, що має медичну опіку над полоненими. Приміщуємося в кутку. Від'їзд має бути о 7 годині. За якийсь час до вагону входять ще кілька біженців. Змучені, задихані, але щасливі, що врешті дісталися до поїзду.

Придивляємося полоненим. Це кістяки, обтягнені шкірою. Ці людські тіні не всилі зійти з вагону. Допомагають собі взаємно. Багато з них негодні втриматися на ногах і рачки лазять по землі. У них страшні шлункові недуги. Їх уже не пильнують, бо вони доведені до такого стану, що нездібні ні тікати, ні ставити опір. Коли дають знак, щоб вантажились знову, багато з них уже не підносяться. Фельдшер каже, що кожного дня вони десятками гинуть у вагонах, а єдина „медична допомога", яку він їм може дати, це ствердити смерть і винести та закопати трупи на найближчій зупинці поїзду в чистому полі.

На кілька хвилин перед від'їздом поїзду прикра вістка. У лісах за Сяноком появились окремі совєтські танки. Залізнича лінія перервана. Поїзд буде спрямований на Словаччину. Кажуть нам вивантажитися. Просимо, щоб залишили. Гаразд, але нас запльомбують і зараз на словацькій території випустять на чотири вітри. Вже добре темно, як приходить нова вістка, що терен прочищений і поїзд їде за пляном. Додають ще кількадесять вояків, дві протипанцирні гарматки, декілька „панцерфавстів" (дослівно — „панцерний п'ястук" — стрільно до розбивання танків), важкі кулемети. Всі вояки обвішані ручними ґранатами, лентами набоїв, мають автоматичну зброю. Ідемо. Перед лісом таблиці з написом — Увага! Небезпека, партизанська зона. Поїзд їде дуже повільно. Попереду й обабіч залізничної лінії, лісом ідуть німецькі стежі. Гарматки й кулемети напоготові. Сильні прожектори пробивають лісову гущавину. Після півторигодинної черепашиної їзди ліс кінчиться. Віддихаємо легше. Кінець небезпечної зони. Стежі вантажаться до вагонів, поїзд рушає повною парою. На першій більшій станції, де курсують пасажирські поїзди, нас висаджують. Мої знайомі їдуть на Краків, я до Криниці.

Вигідний поїзд везе мене до цілі. Прекрасна гірська панорама Криниччини стоїть у яскравому контрасті до кошмарної дійсности. У поїзді мені розказують про криваву трагедію, яка сталася в околиці. Поляки вирізали кілька українських родин, що необачно затрималися на ночівлю в польському селі.

У Криниці довідуюся, що моя дружина подалася до Кракова. Другого дня вранці я вже в поїзді Криниця—Краків. Нарешті моя згуба віднайшлася.

(Закінчення)

Д-р Степан Галамай

ПРАЦЯ ДЛЯ ПРАВНИКІВ

Одиниці з-поміж тих, що покінчили студії права, вже вспіли влаштуватися на працю. Ще інші вже є на шляху до того. Але загал правників, себто тих, що вже закінчили свої студії права в Европі, або таки в Америці, як теж загал і тих небагатьох, що тільки що почали свої студії в Америці — мабуть не мають ніяких виглядів дістати працю за своїм фахом. Поширився серед нашої суспільности такий дуже невідрадний і в своїх наслідках нещасливий погляд, що дістати працю правникові неможливо. Поскільки ця справа є зовсім безнадійна, дораджують право цілком забути, а братися за креслярські чи бухгальтерійні курси, або починати медицину, економію чи техніку.

Нема сумніву, що, як хтось має гроші та ще не дуже старий, то йому треба вивчати те, що на його оцінку найшвидше запевнить йому добрий заробіток, та буде для нього по душі, тобто вдоволятиме його внутрішнє наставлення, а тим самим наближатиме до здійснення його життьових плянів. Та ми беремо до уваги тих, що вже є правниками і з різних причин не можуть змінити фаху, то зн. не можуть, напр., стати медиками, або не хотять тому, що їх „тягне" до права, як теж тих, що хочуть здецидовано вчитися права, що хочуть бути тільки правниками. Отже ж перед ними виникає дуже важний і грізний запит. Чи можна знайти працю в характері правника і де саме, та як про неї старатися, чи може це цілком безнадійна, пропаща справа?

Даю на це відповідь на підставі опублікованих американських матеріялів. З цього, що я знайшов, виходить, що ані магістер права, ані доктор права, ані навіть студент права не повинні опускати рук, бо зовсім не безнадійна справа, щоб дістати працю за фахом.

Найперше звернім увагу на ті ділянки, де досі все ще місце правника займає людина без правничої освіти. Це, здається, спеціяльність американського життя, що влада дає свою згоду на те, щоб не правники опрацьовували справу і заступали своїх клієнтів перед такими адміністративними (урядовими) агенціями, як: Patent Office, Department of Immigration and Naturalization, The Customs Department (митні справи), The Interstate Commerce Commission, The National Labor Relations Board and Treasury Department.

Ще цікавіше є те, що перед деякими установами (такими як Federal Power Commision) цілком не вимагається для заступництва, щоб встановити горожанство (citizenship), характер або добру опінію (good standing). Звідси ясно, що місце ляїка перед тими відділами повинен заняти вишколений правник, який знатиме, як саме найкраще обороняти інтереси свого клієнта. Так отже треба стати американським правником і треба старатися за працю в цих відділах та установах.

Ясно, що це не всі місця, де правник може працювати. Таких місць праці для правника є багато. Я переконаний, що між нами, правниками, є доволі таких, що вже про ці агенції знають й роблять заходи дістати працю. Одначе вони, з різних причин, не подають, на жаль, цього для ширшого загалу.

Проте, шкода кожної хвилини, й тому я хочу поділитися зачитаними інформаціями, ачей хтось „засукує рукави" та доб'ється місця поза „шапою", до якої все буде нагода повернутися. Иде ж про те, щоб „не закопувати талантів"! Адже це буде велика втрата для України й для Америки, якщо набуту нами правничу освіту і то набуту тяжкими зусиллями марнуватимемо оттак десь по „шапах".

Перейдім до поодиноких ділянок, в яких правники зможуть працювати за фахом. Це будуть такі як: а) приватна практика, б) юнійні правники, що не тільки заступають інтереси цілої юнії даної місцевости (Local Union) нпр. при складанні контрактів з фабрикою, або в часі страйків і т. д., але також звичайно до них звертаються поодинокі робітники зо своїми найрізнороднішими особистими правними справами; в) правні заступники фабрик і підприємців. Сьогодні навіть малий підприємець не може обійтися без допомоги правника, бо т. зв. федеральне законодавство зростає дослівно з кожним днем й комплікує правні відносини. г) Legal Aid Societies, що їх часто називають Червоний Хрест Права, бо вони з початку, тобто перед 75 р. виникли в першій мірі з метою дати правну охорону тим, що їх дохід не дозволяв на те, щоб найняли приватного адвоката. Сьогодні, в більшості випадків, правники і в тих „Червоних Крестах" одержують заробітні платні; г) правні заступники корпорацій — Patman Act та Cherman Act і інші закони, що регулюють дисконт цін або такі, що устійнюють ціни та обмежують торгівлю вимагають пояснення експертів і тоді корпорації звертаються до своїх правних відділів. д) праця в урядових установах — в 1949 р. було 7,685,000 осіб на федеральній стейтовій та муніціпальній платні. Це значить, що один державний урядовець припадав на приблизно 8 працюючих в цій країні. Ця маса людей має найчастіше до діла з правничими питаннями. У минулих двох десятиліттях чимало правників покидали свої приватні практики й пішли на державні посади. Отже вони дістали добре забезпечені і впливові місця в Федеральній Торговельній Комісії (Federal Trade Commission), що її завданням є запобігати вживанню „нечесних методів конкуренції" та загальне досліджування господарських умов в міжстейтовій та закордонній торгівлі), в Federal Power Commission чи в Рільничому Департаменті або ж, в Bureau of Internal Revenue (податки), яке само має тільки 52,266 працівників, а кожний з них мусить мати правничу освіту тощо. З інших установ треба згадати Військову Палату Оборонців, Федеральне Слідче Бюро, що збірає матеріяли про найрізнородніші злочини та презентує їх судовим органам, а далі Закордонну Службу, що нараховувала в 1948 р. біля 11,000 працівників.

Є ще такі ділянки збірного життя, де необхідно правників: Ринок Праці або State, Local Employment, навчання права, тобто виклади в каледжах або в школах права, яких дуже багато з позаочною методою навчання включно, нпр., Ля-Саль в Шікаґо. Нарешті правник може дістати заняття як бібліотекар в окремих правничих бібліотеках, або як працівник у видавництвах правничої літератури, в реклямі та розпродажі й под.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

Місцевий відділ ОбВУА вітав у своїй домівці в Нюарку в дні 9 травня генерала Загродського, який виголосив доповідь про І Зимовий похід в рр. 1919/20. Після інтересної доповіді голова об'єднання п. В. Сімянців, відкрив дискусію, в якій численно зібрані члени й гості насвітлювали час і обставини, серед яких згаданий похід відбувся. По скінченій доповіді управа об'єднання прийняла шановного гостя скромною перекускою, серед оживленої гутірки і співу в дружній воярській атмосфері.

В дні 24 травня Об'єднання спільно з іншими місцевими установами під протекторатом УЦК влаштувало в залі „Чорноморської Січі" жалібну Академію з нагоди роковин трагічної смерти Гол. Отамана С. Петлюри і полк. Є. Коновальця. В програмі були: відкриття головою Об'єднання, змістовна доповідь ред. І. Кедрина, виступ відомого соліста-баритона М. Мінського, якому акомпаніювала п. Л. Вахнянин, понадто рецитації: відомої на терені Нюарку рецитаторки п. В. Олесницької і п. І. Павленка, соло скрипкове молодого й надійного скрипака Я. Венке при акомпаніяменті пані Микитюк, а вкінці виступ бандуристів пп. В. Юркевича й Р. Левицького. Українським гимном закінчилась Академія, яка виконанням недовгої програми стояла на високому мистецькому рівні. Численно зібрана громада виходила зі залі вповні вдоволена і з гарним враженням.

В дні 20 червня ц. р. відбулись надзвичайні загальні збори Об'єднання, на яких вирішено низку актуальних справ: домівки, продовження збірки для наших залишенців в Европі та доповнено склад управи особами: М. Шавала, д-р В. Бемко, І. Пастух, С. Левицький, В. Сигалів.

Управа Об'єднання перевела весною в Нюарку збірку в одягах і грошах для наших залишенців в Европі: для б. вояків і інвалідів та вислала для них через ЗУАДК у 8 великих пачках 386 фунтів одягу до Німеччини і Австрії. З переведеної збірки в грошах оплачено ці посилки.

Збірка для залишенців в Европі

1. Переведена на терені Нюарку збірка д-ра В. Бемка й вислана до Европи дала вислід: а) в сумі 77.50 дол. (зокрема зложили по 10 дол. — І. Луків, по 5 дол. — І. Бортник, І. і А. Багній, П. і А. Гут, В. Гнатів, І. Кобаяр, А. Бемко, д-р Б. Бемко, „Говерля", Н. Н. А. Гут — 8 дол. (збірка), по 2 дол. — д-р О. Утриско, С. Бемко й О. Гординська, по 1 дол. — М. Матушевський, Б. Василик, І. Чекай, М. Мис, В. Федів, В. Сімянців, Є. Хранневич, В. Пришляк, а решта дрібними. б). Збірка в церкві укр. презбит. громади в Нюарку в сумі 60 дол.

2. Крім цього була переведена місц. відділом СУА збірка (17 харчових пачок — 374 фунтів) і вислана на адресу Союзу Українок в Зальцбурзі (Австрія), при чому поштову оплату в сумі 52 дол. покрили відділ СУА, Марійська Дружина, „Самопоміч", „Говерля" і Т. Бортник з Нюарку.

Місцевий відділ 28 СУА влаштував в дні 14 червня ц. р. у великій залі Укр. Централі в Нюарку: „Свято Батька" з багатою і добірною програмою. При столах засіли не лише батьки з родинами, але й чимало осіб без родини. Серед гарного настрою і біля смачних страв та перекусок провела численно зібрана громада в дружній атмосфері цей незабутній вечір, тим більше, що й програма свята зацікавила усіх, а виконавці її викликували оплески, сміх і радість. Голова відділу п. А. Настюк привітала приявних батьків і гостей, а п. Н. Осінська, авторка двох вдалих скечів на святі гарно промовила своїм змістовним словом до сердець приявних. Малий Н. Олесницький і цим разом відважно деклямував вірш „День Батька". Чол. хор „Трембіта" під управою проф. Тритяка гарно відспівав дві пісні „Широкий луг" і „Зашуміла ліщинонька". Сольові партії виконали: п. Р. Дідів, яка відспівала: „Соловейко", „Утоптала стежечку", „Ой казала мені мати" при акомпаніяменті п. Д. Албаніс. П. І. Кононів в циганському строю відспівала при гітарі низку циганських пісень. Молодий скрипак п. Я. Венке очаровував приявних грою на скрипці, акомпаніямент був в певних руках пані Микитюк. Бандурист В. Юркевич жартівливими піснями в супроводі бандури порушив жіночі серця особливо давніх іміґранток. Танок „Гуцулка" був в гарному виконанні двох молодих дівчат: І. Стецьків і А. Осінської. Програму симпатичного вечора закінчено двома веселими і вдалими скечами: „День Батька" і „Останні відомості" у виконанні пань: Л. Лапичак, Я. Олесницької, А. Осінської і п. В. Федіва. На загал імпреза була дуже культурна. Приявні слушно винагороджували оплесками виконавців точок програми цього вечора.

О. У.

„ЗРОСТАЄ ПОПИТ НА КНИЖКИ"

„РУ" (з 1 липня приносить такий допис із Дрогобича. „Рік у рік підноситься культура колгоспників Прикарпаття. У Дрогобицькій області тепер важко знайти село, в якому б не було бібліотеки. Десятками тисяч розходяться твори класиків російської літератури та радянських письменників. За останні два з половиною роки книжкові магазини облкниготоргу розповсюднили близько 65 тисяч томів творів О. М. Горського, які є в 1,400 бібліотеках області". З цього виходить, що під „зростом культури колгоспників" большевицькі окупанти розуміють русифікацію українських земель, напихаючи українським людям твори російських письменників, а про твори українських письменників навіть не згадують.

Зустріч українських і німецьких психологів у Мюнхені

(Закінчення зі стор. 2-ої)

фічні. Кожна схематизація має тільки гіпотечний характер, але вона виправдується лише тоді, коли дійсно дає нам можливість пояснити складні процеси людської душі. В схемі проф. Кульчицького узгляднені й усистематизовані дотеперішні підходи до розгляду цього питання, і в цьому лежить її важливість. Вузькі рямці не дозволяють на представлення поодиноких діючих чинників душевного життя, згадаю тільки коротко український персоналізм, далі кордоцентризм (філософія серця), „vita maxima — heroica" — (козацтво) і „vita minima" — (моя хата скраю). Дальшою ілюстрацією Схід — Захід в українській духовості був реферат п. д-ра Смалька про становище Сковороди з точки погляду психології світоглядів.

Сильне індивідуалістичне наставлення, що творить від найдавніших часів основу західньоевропейського світогляду, його спорідненість зі Сократом, що поставив людину в центрі своїх дослідів і до пізнання правди ішов розумовим шляхом, релігійність, звернена в першу чергу на зміст, а не на зовнішні форми релігійного патосу, чіткий критицизм, що унезалежнює себе від усяких традицією освячених форм — це риси, що Сковороду, найвизначнішого не тільки українського, але взагалі слов'янського мислителя 18 стол. ставлять в ряди представників духового життя Заходу. Д-р Смалько підкреслює також чітко елементи східніх світоглядів в науці Сковороди, а саме сильну перевагу чуття над розумом, свого роду нехіть до абстрактних спекуляцій і рівночасний нахил до питань моралі, скрайнє ідеалістичне наставлення, яке хоче бачити дійсність не такою, якою вона є, але якою нам хотілося б її бачити.

Інформативний характер мали реферати д-ра Ліккерта про американську і проф. Ващенка — про совєтську психологію. Обидва референти говорили на підставі власного досвіду. Ліккерт — під час порівняно недовгого побуту в З'єдинених Державах, Ващенко — черпав свої відомості з довголітнього перебування в Совєтському Союзі, що дало йому змогу накреслити критичну картину психологічних дослідів в большевицькій дійсності.

Безпосередньо до самої теми підійшов в своїх доповідях проф. Феттер, д-р Цайзе і д-р Янів, які в основному розглядали питання напруження між Сходом і Заходом. Усі вони виходили з факту ніким не запереченого існування духової кризи, головно в Европі, яка датується ще від першої світової війни і яка знайшла незвичайно інтересне насвітлення у творі Шпенґлера. Одною з причин цієї затяжної кризи є жахлива технізація, що поглибила прірву між людиною та природою і спричинилася великою мірою до розрядження найгірших інстинктів істоти, яку називаємо „homo sapiens". В Америці проходить ця технізація без надзвичайних потрясень, в Европі вона викликає розщеплення персональности і тяжкі неврози. На Сході вона знайшла емоційно наставлену громадськість, яка потонула цілковито у своєму захопленні машиною. Одначе, вона змушена поступати з машиною неемоційно, чуттєво, а раціонально, і тому технізація на Сході може довести до зраціоналізування східньої людини. На релігійному секторі виступає різниця між Сходом і Заходом у розходженнях між східньою і західньою Церквами. Західня Церква пройшла органічний розвиток від античности через середньовіччя, схолястику, ренесанс, реформацію до найновіших часів. Вислід цього процесу — повага до індивідуальности, раціоналістичний підхід до проблематики і розрахунок на власні сили. Східня Церква, що не має за собою цих етапів розвитку, відчуває, а не розуміє, терпить, якщо приходиться їй терпіти, без спротиву, бо не вміє собі допомогти, не знає раціональних засобів. Різниця між цими двома потужними чинниками духового життя дає у висліді напруження, яке можна перемогти при помочі синтези раціональної надбудови Заходу з емоційно-релігійною містикою Сходу. Европа кладе акцент на індивідуум, Азія чи Схід — на маси, Европі властиве самопочуття і прямування до самооформлення, Азії — колективне почуття, підпорядкування себе всеціло волі влади, порушення якого уважається тяжким гріхом (релігійне наставлення). У східньої людини виступає сильніше ендотимний грунт і переважає контемплятивне думання, в результаті — нахил до квістизму. Західню людину характеризує динамізм, дія, чин, її гасло — „am Anfang war die Tat".

Дуже цікаві думки висловив д-р Янів, піддаючи критиці дотеперішні поділи світу на Схід і Захід. Цілком правильний його погляд, що підставою цієї клясифікації не можуть бути ні національні, ні расові, ані географічні поняття, тільки психічна структура даної одиниці.

Розуміється, що надзвичайно важко у навіть обширній рецензії подати ціле багатство думок, що були висловлені в окремих рефератах, кожний бо референт підбирав ті моменти, якими він більше цікавиться, або які відповідають його поглядам. Тому всі звідомлення будуть мати марку односторонности і суб'єктивізму. Але, не зважаючи на це, всі голоси преси стверджують, що ініціяторам вдалася ця імпреза і що саме цей підготовчий характер більшости доповідей змагається з аподиктичною конечністю, щоб ця так щасливо заініційована співпраця між німецькими та нашомо науковцями знайшла своє завершення у наступней зустрічі.

Проф. д-р І. Мірчук

ВІСТІ ЗУАДК

ЗОРГАНІЗОВАНА І СКООРДИНОВАНА ДОПОМОГА

Часто чується думку, що найкраще вести допомогу безпосередньо, висилаючи дар для відповідної особи на її адресу, без співпраці з допомоговою організацією. Це добра думка, але лише для пересилки дарунків рідні, чи близьким. Для загальної допомогової акції ця форма зовсім не підходить і вона навіть шкідлива.

Перш завсе, допомогова акція — це ніяка милостиня і пакет, висланий українському скитальцеві — це не дарунок. Коли виходити із принципів сьогоднішньої Суспільної Служби, тоді вони ясно окреслюють, що в певній ситуації людина має право дістати допомогу для загального добра всього суспільства. В такій ситуації є наші скитальці й тому вони заслуговують на допомогу. Наше суспільство вже дійшло до того, що розуміє потребу прийти своїм братам по крові з допоміжною рукою в потребі й тому створило ЗУАДКомітет, який і має завдання збирати фонди на допомогово - харитативну акцію і таку акцію допомоги перевести. Це не милостиня, це не дарунок — це акція допомоги в рямках загального зрозуміння і згідна з принципами соціяльних потреб.

Щойно в такому розумінні можна вести здорову допомогову акцію. Автім, і з уваги на людську гідність і мораль, ніяка шануюча себе людина не дозволить ображати себе милостинею. Це мусить бути ясно сказане, що в певній ситуації людина, кожна без вийімку, дістає допомогу і це є правило, а ніяка ласка.

Це моральна сторінка допомоги дуже важна. Буває, що людина в найбільшій потребі не зважиться прохати милостині. Саме такі прохання дуже часто виходять від тих, які найменше заслуговують на допомогу, тай не підходять під загальні рямки допомогової акції.

Допомогово - харитативна акція — це громадська чинність. Ми не хочемо нікого ображувати, що даємо йому милостиню, чи дарунок. Це ж громадська повинність кожного суспільства зорганізувати свою Суспільну Службу, яка визначує, що в певній ситуації, в певних обставинах людина потребує допомоги. Це не означає, що людина вбога, не повноправний член суспільства. Це лише наслідок обставин, чи й інших зовнішніх причин, які одначе не руйнують особовости і людської гідности людини.

Ось тому то харитативно-допомогова акція мусить бути зорганізована й скоординована. Цю організацію й координацію мусять творити нарівні й ті, хто дає і ті, хто дістає. Це загальна акція для загоєння певних створених обставинами болячок в суспільному житті групи, суспільства, чи народу й всі рівночасно беруть в цій акції участь.

Таку зорганізовану акцію веде ЗУАДКомітет, акцію самостійну, громадську, в якій все наше громадянство заступлене й чинне та й яку все наше громадянство не лише творить, але й контролює.

І лише така акція має повний успіх і матеріяльний і моральний, бо вона має на меті запобігти суспільним потребам, не понижуючи нічиєї людської гідности та й придержуючи точно принцип справедливости й контролі.

Т.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

З ТЕАТРАЛЬНОГО ТА МИСТЕЦЬКОГО ЖИТТЯ ТОРОНТА

Ті, що дорожать у Торонті рідним хоровим та театральним мистецтвом, не мають надто багато нагоди для втіхи і коли ще навесні ц.р. наше наше місто могло почванитися своїм поважним вкладом у рідну культуру, черговий сезон не заповідається для нього весело.

Хвороба сеньора сцени Михайла Тагаїва.

Один з найкращих Михайло Тагаїв, що працював на українській сцені з такими відомими нашими корифеями, як Карпенко-Карий, Саксаганський, Марко Кропивницький, Микола Садовський, Заньковецька і Затиркевичева, та якому українське громадянство в лютому ц.р. справляло врочисто 50-ліття праці в театрі, довгий час важко хворів і після кількох тижнів лікування врешті-решт, на втіху всього громадянства, покинув постіль болю. Український Народний Театр під упр. Гр. Ярошевича, в якому наш ювілят був режисером, незрівняним характеристичним актором та співаком-солістом, змушений був обмежити через цю хворобу свої вистави, бо й дружина нашого мистця, відома артистка п-ні Тагаїва, не могла виступати на сцені. На щастя, наш мистець-режисер подужав і поволі приходить до повного здоров'я, а всі, що люблять його, бажають щиро побачити п. Михайла Тагаїва на сцені.

Будемо мати аж два театри в Торонті?

Тимчасом, коли пішла радісна вістка, що наш мистець приходить до здоров'я, українське Торонто стривожили інші чутки: що в театральному колективі Народного Театру зайшли невзгодини, та що Михайло Тагаїв, його дружина і ще дехто з акторів в цьому театрі більш працювати не буде. Чутки ставали настирливіші, грізніші і хоч найповажніші громадяни бралися переговорювати та запобігти розламові в театрі, яким Торонто гордилося, розлам в театрі довершився — Гр. Ярошевич і Мих. Тагаїв, без яких годі було собі до того часу уявити Народний Театр, розійшлися. Від якогось часу одне, то говорять у Торонті, що справа ця вже вирішена і що Михайло Тагаїв підписав навіть умову з місцевим УНО про створення театру при цій установі, яка і в своїх членах має кілька акторів та пробувала вже ставити на своїй сцені і поважніші речі. Всі здають собі справу, що ні Народний Театр, ні УНО при такій ситуації справжнього театру не створять, що більше, і одна і друга театральна група не матимуть за собою всієї української публіки, яка сьогодні до кожного подібного розламу ставиться скептично та з резервою.

М. Тагаїв

Зміни на диригентських місцях.

Менш-більш у тому самому часі, коли сталася зміна в театральному житті, зайшли поважні зміни і в хоральній ділянці Торонта. Відомий диригент та композитор проф. Лев Туркевич, який мав контракт з УНО та провадив у ньому великий хор, відійшов з тієї установи і піднявся створити хор при Гр. Кат. Церкві ПДНП на Бетарст. Диригентська палочка проф. Туркевича стягнула до хору багато вправних та випробуваних хористів і Церква ПДНП має сьогодні один з найкращих хорів у Торонті.

Щось зайшло і в хорі Народного Дому, який вела кілька літ уже з повним успіхом проф. Галина Голинська та який під її проводом здобув був собі постійне місце на концертах зприводу відкриття щорічної Всеканадійської Вистави в Торонті і світло продовжував цю традицію: проф. Г. Голинська несподівано від диригентури хором Народного дому відійшла і перебрала остаточно хор в УНО. У висліді тих перемін, які здезорганізували хоральний стан Торонта, дійшло було до того, що запрошені до участи в Коронаційній Параді українці не могли виставити репрезентативного хору і ситуацію виратував в останній хвилині хор Церкви ПДНП та його диригент проф. Туркевич, який зібрав на концерті народів знагоди Коронації заслужені оплески та якому за цей виступ належиться повне признання.

Оперета „Гуцулка Ксеня" в Торонті?

Як довідуємось, хор УНО, скріплений таким видатним диригентом, як проф. Голинська та режисер-сеньор Мих. Тагаїв і група акторів біля нього збираються заскочити українську громаду в найближчому сезоні не будь-якою постановою, а оперетою „Гуцулка Ксеня", яку УНО від композитора Барнича придбало та проби до якої у тих днях починаються. Проф. Голинська вже на сцені Народного Дому поставила була в мин. роках кілька оперетоk, режисер Тагаїв має свою високу техніку — і ми не сумніваємося, що оперета піде. Як піде і наскільки прийме її українська громада — побачимо.

Але й Народний Театр готується. . .

Теж Український Народний Театр під управою свого відомого директора й актора Григора Ярошевича не думає здаватись: театр пробує зібрати всі можливі в Торонті акторські сили, переговорює з молодим режисером Турянським і маючи в себе гурт справжніх та довголітних акторів, напевно зможе ще неодне поставити на сцені, змагаючи до найвищого театрального рівня. Нас інформували, що театр буде братися за побутові модерні постанови, навіть такі, що вимагають солідної акторської напруги, напр. п'єси Макса Гальба. Хоче теж театр ще в літньому сезоні поставити на площі Дому Просвіти легкий літній театр з пів-концертовим репертуаром.

Нюйоркська „Думка" відкрис осінній сезон.

Як з цього бачимо, найближчий мистецько - вокальний сезон в Торонті заповідається жвавим і цікавим, тим паче, що й відомий наш „імпресаріо", невтомний п. Іван Менделюк, плянує вже на цілий осінньо-зимовий сезон ряд мистецьких імпрез та готується відкрити свій концертовий репертуар великим виступом нюйоркського хору „Думка". Наша громада знає, що цей хор співає надзвичайно, а наші дівчата цікаві на дирігента „Думки" та на його хористів, що мають марку прекрасних хлопців. І тому, — коли про решту торонтоського музично-театрального життя можна сказати, що в ньому „з журбою радість обнялась", — на гостей з Ню Йорку у дні 5 вересня чекаємо. І попереджуємо, що наших чарівних українок з Торонта легковажити не слід. . .

Анатоль Курдидик.

Ділимося сумною вісткою з Рідними й Знайомими, що наш найдорожчий Муж, Батько й Стрийко —

сл. п. Д-р ІВАН РОГУЦЬКИЙ,

б. адвокат в Самборі й Львові, Старшина У.Г.А., учасник боїв за Львів та суспільний діяч, упокоївся в Бозі по короткій а тяжкій недузі в Ню Йорку 21 липня 1953 року, в 62-ому році життя.

Панахиди відбудуться в четвер і п'ятницю о год. 8 веч. в похороннім заведенні П. Яремі, а похорон в суботу 25 липня 1953 р. о год. 9 рано в церкві св. Юра при 7 вул. в Ню Йорку, звідки на кладовище Holy Cross Cemetery, North Arlington, N. J.

Спи спокійно Наш Найдорожчий, бо прийняла Тебе вільна американська земля, яка і буде легкою Тобі наче перо!

Горем прибиті
Ірина, дружина, Олесь, син;
Родина Волошини й Черники.

Ділимося сумною вісткою, що дня 21 липня 1953 р. в Джерзі Сіті упокоївся в Бозі на 65 році життя

бл. п. Д-р ЮРІЙ КНЯЖИНСЬКИЙ,

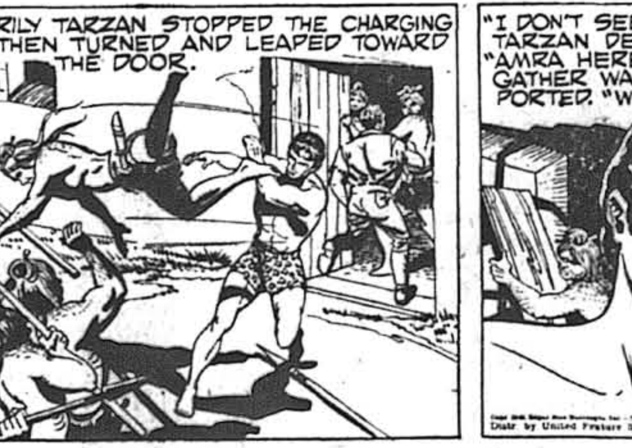
колишній адвокат у Старому Самборі та професор гімназії в Зальцбурзі.

Похорони відбудуться в суботу, 25 липня 1953, о год. 9:30 рано з каплиці похоронного заведення І. Ковальчика, 129 Grand St., Jersey City, N. J.

Горем прибиті
Дружина ОЛЕКСАНДРА,
Дочка ДАРІЯ з мужом ВОЛОДИМИРОМ та сином ЯРОСЛАВОМ.

ТАРЗАН, ч. 3112. Пані зникли

Коли Тарзан і Пейдж з кількома вірними варіянами стримували вартівників, люди Круга заповнили будинок.

Нагло Тарзан перервав стримувати вартівників, а тоді обернувся і побіг до дверей.

„Я не бачу Амри, де вона?", допитувався Тарзан. „Амра тут з Тарою, коли ми збирали вартівників", повідомляла печерна людина. „Коли ми вернулися, обидві жінки зникли".